

## POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania S. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 22 kwietnia 2021 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 15 października 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 15 października 2019 r. oddalił apelację ubezpieczonego S. D. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 25 stycznia 2017 r., który oddalił jego odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z 9 września 2016 r., ustalającej, że w stosunku do ubezpieczonego od 1 lipca 2013 r. ma zastosowanie polskie ustawodawstwo. Sąd wskazał, że skarżący ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych na Słowacji z tytułu zawartej umowy o pracę, jednakże słowacka instytucja doszła od wniosku, że wykonywana na Słowacji umowa ma charakter marginalny i wydała decyzję o wyłączeniu S. D. z ubezpieczenia społecznego z tytułu tej umowy. Skutkiem tej decyzji był obowiązek polskiego organu ubezpieczeniowego objęcia skarżącego ubezpieczeniem społecznym w Polsce, skoro w tych samych okresach miał tytuł do objęcia ubezpieczeniem (prowadzenie działalności gospodarczej), a

tytuł ubezpieczenia na Słowacji (czyli umowa o pracę wyłączająca podleganie ubezpieczeniom społecznym w Polsce z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej) został zakwestionowany we właściwym trybie przez słowacki organ ubezpieczeniowy. Zarówno pozwany jak i sąd ubezpieczeń społecznych nie mają kompetencji do samodzielnej oceny stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim wobec osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Organy ubezpieczeniowe obu państw zachowały reguły procedury koncyliacyjnej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący zarzucił, że jest oczywiście uzasadniona a także, że występuje nieważność postępowania.

Podstawę przedsądu z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący łączy z zrzutem, iż organ rentowy nie przeprowadził w sposób prawidłowy postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie, który pozwoliłby ustalić istotne dla sprawy okoliczności, tj. marginalny charakter pracy najemnej i ustalenie faktycznego wykonywania pracy na Słowacji. Brak jakichkolwiek dowodów świadczących, iż organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające z instytucją słowacką, w zakresie ustalenia marginalnego charakteru wykonywanej tam pracy, wymiaru czasu pracy, ważności przedłożonych przez ubezpieczonego dokumentów potwierdzających rzeczywiste wykonywanie pracy oraz zgłoszenie do słowackiego ubezpieczenia społecznego, świadczył o wadliwości postępowania organów rentowych, co uzasadniało uchylenie zaskarżonej decyzji. Sąd drugiej instancji wydając zaskarżone rozstrzygnięcie w sprawie oparł się wyłącznie na tym, że instytucja słowacka nie wniosła sprzeciwu do tymczasowego ustalenia ustawodawca, tzn. przyjęła za skuteczne milczenie organu, mimo iż nie było określone czy doszło do prawidłowego nawiązania korespondencji z organem.

Nieważność postępowania ma wynikać z pominięcia w postępowaniu sądowym słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego i niedostrzeżenia przez Sąd drugiej instancji, iż doszło do nieważności postępowania i nieuwzględnienia tego zarzutu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Wedle ustaleń skarżący zatrudnił się na Słowacji jako promotor usług za wynagrodzeniem 40 euro za 10 godzin pracy miesięcznie. Jednocześnie prowadził działalność gospodarczą w Polsce.

Zgodnie z art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U.UE.L 2009.284.1) „Praca o charakterze marginalnym nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia podstawowego”.

O takiej kwalifikacji pracy ubezpieczonego za granicą nie decyduje polski organ rentowy, gdyż jest to domena organu drugiego państwa. Polski organ nie decyduje o tytule ubezpieczenia za granicą, a więc tym bardziej o marginalnym charakterze pracy.

Wykładnia i stosowanie prawa w orzecznictwie nie są inne; również w powołanych we wniosku wyrokach Sądu Najwyższego z 25 listopada 2016 r., I UK 370/15 i z 4 kwietnia 2017 r., II UK 248/16.

Należy dostrzec, iż Sąd Najwyższy na tle zagadnienia proceduralnego co najmniej pośrednio stwierdził, że nawet korzystne rozstrzygnięcie Sądu drugiego Państwa nie od razu przenosi się na zmianę stanu prawnego dotyczącego ubezpieczenia w Polsce, gdy organ ubezpieczeń społecznych drugiego Państwa nie zmienia swojego pierwotnego stanowiska w sprawie niepodlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracowniczego zatrudnienia za granicą (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 9 września 2020 r., III UZP 4/18).

Powyższe stanowisko potwierdza ustalone granice kompetencyjne i jurysdykcyjne organów obu Państw.

Wbrew zarzutom skarżącego procedura między organami została przeprowadzona. Skarżący nie zarzuca we wniosku o przyjęcie skargi naruszenia art. 16 rozporządzenia nr 987/2009. Na etapie przedsądu nie ocenia się zarzutów

podstaw kasacyjnych (art. 398<sup>3</sup> § 1 k.p.c.), gdyż stanowią odrębną część skargi kasacyjnej i dlatego nie zastępują podstawy przysądu ani jej uzasadnienia.

Skarżący pomija w argumentacji, że sprawa toczyła się po wniosku o wznowienie postępowania zakończonym decyzją z 21 października 2013 r. Pozwany decyzją z 28 kwietnia 2016 r. uchylił tę decyzję i ponownie wszczął postępowanie w zakresie ustalenia właściwego ustawodawstwa. Pismem z 17 lutego 2016 r. Socialna Poistovna poinformowała ZUS, że w stosunku do skarżącego została wydana decyzja o nieobjęciu go obowiązkowymi ubezpieczeniami od 1 lipca 2013 r. Ponadto poinformowała, że wydany skarżącemu formularz E-104 został unieważniony pismem z 28 kwietnia 2016 r. ZUS poinformował skarżącego jak również słowacką instytucję o ustaleniu tymczasowego ustawodawstwa słowackiego. Pismem z 27 czerwca 2016 r. Socialna Poistovna wniosła sprzeciw od wstępnego ustalenia ustawodawstwa słowackiego. Wskazała, że praca wykonywana przez skarżącego na terenie Słowacji na rzecz firmy M. s.r.o. nosi znamiona nieistotnej (marginalnej działalności).

Skarżący był stroną postępowania. W sprawie znaczenie miał więc tytuł podlegania ubezpieczeniom za granicą. Został negatywnie oceniony przez organ drugiego Państwa.

Z tych przyczyn nie można stwierdzić, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.).

Zarzut nieważności postępowania nie jest nowy. Nie został pominięty przez Sądy w tej sprawie. Sąd Apelacyjny wskazał przykładowo na wyrok Sądu Najwyższego z 22 sierpnia 2018 r., III UK 115/17, który stwierdził, że w sprawie o ustalenie właściwego ustawodawstwa, wynikającej z aspektu marginalnego charakteru pracy za granicą, sąd ubezpieczeń społecznych nie jest zobligowany do zawiadamiania na podstawie art. 477<sup>11</sup> § 2 k.p.c. jako zainteresowanego zagranicznego pracodawcy. Wynik toczącej się sprawy, nie dotyczy bowiem bezpośrednio praw i obowiązków zagranicznego pracodawcy. Zgodnie z zasadą terytorialności, w art. 477<sup>11</sup> § 2 k.p.c. chodzi o prawa i obowiązki wynikające z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych (por. art. 6 ust. 1 *in principio* u.s.u.s.), stąd nie ma on zastosowania do praw i obowiązków wynikających z porządków

prawnych innych krajów członkowskich Unii, o których rozstrzygają odpowiednie organy tych krajów według obowiązującego w nich prawa. Nie inna teza wynika z zauważonego przez skarżącego wyroku Sądu Najwyższego z 25 listopada 2016 r., I UK 370/15. Wykładnia Sądu Najwyższego, że pracodawca zagraniczny nie jest zainteresowanym w rozumieniu art. 477<sup>11</sup> § 2 k.p.c. jest utrwalona (por. także choćby postanowienia Sądu Najwyższego z 21 marca 2018 r., II UK 230/17, II UK 234/17, z 19 czerwca 2018 r., II UZ 14/18).

Zarzut nieważności postępowania nie jest zatem zasadny.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).